

بررسی رابطه‌ی ویژگی‌های شخصیتی (۵ عامل بزرگ) و هوش هیجانی با رضایت از زندگی در دانشجویان دختر و پسر ساکن خوابگاه دانشگاه شهید چمران اهواز

فرازمند کلانتری^۱

طاهره محرابیان^۲

ام البنین ارنندان^۳

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه‌ی ویژگی‌های شخصیتی (۵ عامل بزرگ) و هوش هیجانی با رضایت از زندگی در دانشجویان دختر و پسر ساکن خوابگاه دانشگاه شهید چمران اهواز بود. بدین منظور ۸۰ نفر از دانشجویان دختر و پسر ساکن خوابگاه دانشگاه شهید چمران اهواز که با روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند پرسشنامه‌های ویژگی‌های شخصیتی، هوش هیجانی و رضایت از زندگی را تکمیل نمودند. نتایج پژوهش نشان‌دهنده وجود رابطه بین متغیرهای پیش‌بین با متغیر ملاک رضایت از زندگی می‌باشد. یافته‌های پژوهش نشان داد که دانشجویانی که هوش هیجانی بالاتری دارند، از رضایت از زندگی بیشتری برخوردارند. دانشجویان با روان رنجوری پایین، برون‌گرایی بالا، تجربه‌گرایی بالا، توافق‌پذیری و وجدانی بودن بالا از رضایت از زندگی بالاتری برخوردارند. بالاترین ضریب همبستگی مربوط به روان رنجوری بود که مهم‌ترین متغیر پیش‌بین در این پژوهش می‌باشد. ضرایب تحلیل رگرسیون با روش ورود مکرر برای ترکیب خطی متغیرهای ویژگی‌های شخصیتی و هوش هیجانی با رضایت از زندگی در سطح کمتر از ۰/۰۵ معنی‌دار بود. یافته‌های پژوهش از وجود رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی و هوش هیجانی با رضایت از زندگی در دانشجویان حمایت می‌کند.

واژگان کلیدی: ویژگی‌های شخصیتی، هوش هیجانی، رضایت از زندگی، دانشجویان.

۱. دکتری تخصصی روانشناسی بالینی و عضو هیات علمی رشته روانشناسی دانشگاه شهید چمران اهواز

۲. کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی دانشگاه کردستان t.mehrabian@yahoo.com

۳. کارشناسی روانشناسی بالینی دانشگاه شهید چمران اهواز

۱. مقدمه

بهبودی ذهنی شیوه و روشی است که فرد یک زندگی خوب را تعریف می‌کند و معمولاً اشاره به شادکامی دارد. افرادی که احساس بهزیستی ذهنی بالایی دارند، احساس لذت و خوشی زیاد و ناراحتی کم دارند و از زندگی‌شان احساس رضایت می‌کنند (داینر^۱، ۲۰۰۰). به نقل از شیخی و همکاران، (۱۳۸۹). آن‌ها همچنین رضایت از زندگی را یک فرایند داوری می‌دانند که در آن افراد کیفیت زندگی خود را بر اساس ملاک‌های منحصر به فرد خود ارزیابی می‌کنند. رضایت از زندگی یک صفت پایدار و عینی نیست بلکه به تغییرات موقعیتی حساس است و بر اساس برداشت و دیدگاه خود افراد در نظر گرفته می‌شود. از جنبه‌های بسیار مهمی که بر روی رضایت از زندگی افراد مؤثر است ویژگی‌های شخصیتی افراد و نیز نحوه برخورد آن‌ها با وقایع و پدیده‌های اطراف می‌باشد. رضایت از زندگی یکی از مقوله‌های بسیار حائز اهمیت در زندگی هر فرد محسوب می‌گردد که اخیراً شمار بسیاری از پژوهش‌ها را به خود اختصاص داده است.

اینگلهارت^۲ مفهوم رضایت را این‌گونه تعریف می‌نماید: «احساس رضایت از بازتاب توازن میان آرزوهای شخصی و وضعیت عینی فردی به وجود می‌آید» (اینگلهارت، به نقل از جریبی و شالی، ۱۳۸۸). رضایت حالتی هیجانی است که با رسیدن به یک هدف پدید می‌آید (فرمپینی فراهانی، ۱۳۷۸، به نقل از شغابی، ۱۳۸۹). داینر^۳ و همکاران (۱۹۹۹). به نقل از نادری، عسکری، روشنی و آدریانی، ۱۳۸۹) رضایت از زندگی را به‌عنوان نشانه‌ای بارز از سازگاری موفقیت‌آمیز فرد با تغییر در موقعیت‌های گوناگون زندگی تعریف می‌کنند. برخلاف انتظار معمول، رضایت‌مندی از زندگی همراه با افزایش سن افت نمی‌کند و عموماً در سراسر دوره‌ی زندگی، پایدار باقی می‌ماند. رضایت از زندگی بیانگر میزان ارضاء تمایلات و نیازهای اساسی انسان است. رضایت‌مندی را می‌توان به‌عنوان ارضای نیازهای اساسی و تلقی مثبت و احساس خوشایند افراد نسبت به حیطه‌های مختلف زندگی در نظر گرفت (عظیمی‌هاشمی، ۱۳۸۳، به نقل از شغابی، ۱۳۸۹).

توجه به هیجان و کاربرد مناسب آن‌ها در روابط انسانی، درک احوال خود و دیگران، خویشتن‌داری و تسلط بر خواسته‌های آنی، همدلی با دیگران و استفاده مثبت از هیجان‌ها در تفکر و شناخت، موضوع هوش هیجانی است (مایر و سالوی، ۱۹۹۰، به نقل از کاظمی، ۱۳۹۰). هوش هیجانی نماینده‌ی توانایی تشخیص، ارزیابی بیان هیجان به نحو صحیح و سازگارانه می‌باشد. همچنین شامل توانایی درک هیجان و آگاهی از هیجان‌ها، توانایی دستیابی و یا ایجاد احساسات، تسهیل فعالیت‌های شناختی و عمل سازگارانه، و توانایی تنظیم هیجان‌ها در شخص و دیگران می‌باشد. به‌عبارت‌دیگر، هوش هیجانی عبارت است از پردازش مناسب اطلاعاتی که بار هیجانی دارند و استفاده از آن برای هدایت فعالیت‌های شناختی مانند حل مسئله و تمرکز انرژی بر روی رفتارهای لازم. اصطلاح مذکور این فکر را انتقال می‌دهد که راه‌های دیگری برای باهوش بودن وجود دارد که غیر از تأکید بر تست‌های استاندارد بهره‌ی هوشی می‌باشد. اینکه فرد می‌تواند این توانایی‌ها را پرورش دهد و اینکه هوش هیجانی می‌تواند پیش‌بینی‌کننده‌ی مهمی برای موفقیت در روابط شخصی، خانوادگی و محل کار باشد. هوش هیجانی در مقایسه با مفاهیم سنتی هوش متبلور، اصطلاح امیدوارکننده‌ای به نظر می‌رسد. به همین دلیل هوش هیجانی به روان‌شناسی مثبت تعلق دارد (اکبرزاده، ۱۳۸۳).

1. Dinner
2. Ingelhart
3. Dinner

در پژوهش احدی و همکاران (۱۳۸۶) که به تعیین ارتباط هوش هیجانی، سبک‌های اسنادات و خودکارآمدی با رضایت از زندگی در زنان شاغل شهرستان بجنورد پرداختند، نتایج نشان داد که بین هوش هیجانی و خودکارآمدی با رضایت از زندگی رابطه‌ی مثبت معنادار وجود دارد. خویشن‌دار (۱۳۸۵)، به نقل از نادری و همکاران، (۱۳۸۹) پژوهشی درباره‌ی ارتباط هوش هیجانی و حمایت اجتماعی با رضایت از زندگی بر روی دانش‌آموزان دبیرستانی انجام داد. نتایج مؤید این امر بود که بین هوش هیجانی و حمایت اجتماعی با رضایت از زندگی و هوش هیجانی و پیشرفت تحصیلی رابطه‌ی معنی‌داری وجود دارد.

در پژوهش اعتباریان و امید پناه (۱۳۸۷) که به منظور بررسی رابطه‌ی هوش هیجانی و رضایت شغلی در کارکنان آموزش و پرورش انجام گرفته است، به این نتیجه رسیدند که هوش هیجانی و رضایت شغلی باهم همبسته هستند. شغابی (۱۳۸۹) در پژوهشی درباره‌ی ارتباط صفات شخصیت، هوش هیجانی و یادگیری خود راهبرد با رضایت از زندگی و عملکرد تحصیلی در دانش‌آموزان به این نتایج دست‌یافت که مؤلفه‌های صفات شخصیت، هوش هیجانی و یادگیری خود راهبرد پیش‌بین‌های مناسبی برای رضایت از زندگی و عملکرد تحصیلی هستند. کارور و سیق^۱ (۲۰۱۳) در پژوهشی بر روی معلمان در حال آموزش نشان دادند که بین هوش هیجانی، هوش اجتماعی و هوش معنوی با رضایت از زندگی ارتباطی مثبت و قوی وجود دارد. حسینیان، قاسم زاده و نیکنام^۲ (۲۰۱۱) در پژوهشی بر روی معلمان زن نشان دادند که هوش هیجانی و هوش معنوی می‌توانند پیش‌بین‌های قوی برای کیفیت زندگی افراد هستند. یاری، مرادی و یحیی‌زاده^۳ (۲۰۰۷) در پژوهشی که بر روی دانشجویان دختر و پسر انجام دادند، نشان دادند که بین هوش هیجانی و منبع کنترل با سلامت روان‌شناختی دانشجویان رابطه وجود دارد.

شاید بتوان شخصیت^۴ را اساسی‌ترین موضوع علم روان‌شناسی دانست. لغت شخصیت که در زبان لاتین « Personalite » و در زبان انگلوساکسون « personality » خوانده می‌شود، ریشه در کلمه لاتین پرسونا (persona) دارد. این کلمه به نقاب یا ماسکی گفته می‌شود که در یونان قدیم، بازیگران تئاتر بر چهره خود می‌زدند. بنابراین مفهوم اصلی و اولیه شخصیت، تصویری ظاهری و اجتماعی است که بر اساس نقشی که فرد در جامعه بازی می‌کند قرار دارد. یعنی درواقع، فرد به اجتماع خود، شخصیتی را ارائه می‌دهد تا جامعه بر اساس آن وی را ارزیابی کند. شخصیت در یک معنای کلی، یعنی جنبه‌های بی‌همتا و نسبتاً پایدار درونی و بیرونی منش فرد، که در موقعیت‌های مختلف بر رفتار وی تأثیر می‌گذارند (شاملو، ۱۳۶۳). یکی از رویکردهایی که امروزه در روانشناسی شخصیت مورد توجه است الگوی پنج عاملی کاستا و مک‌کری^۵ است، که در اواخر دهه ۸۰ میلادی در ایالات متحده مطرح شد. طبق این الگو که به ۵ بعد بزرگ هم معروف است، شخصیت انسان از ۵ بعد اصلی تشکیل شده است که عبارت‌اند از:

روان رنجور خویی^۶، برون‌گرایی^۷، تجربه‌گرایی^۸، توافق^۹ و وجدانی بودن^{۱۰} (کاستا و مک‌کری، ۱۹۹۲). به نقل از

1. Kaur & Singh
2. S. Hosseinian, Ghasemzadeh & Niknam
3. Yaryari, Moradi & Yahyazadeh
4. Personality
5. Costa & Mccrey
6. neuroticism
7. extraversion
8. openness
9. agreeableness
10. conscientiousness

کاظمی، ۱۳۹۰).

باتوین و همکاران (۱۹۹۷، به نقل از ملک محمدی و یآوری نیک، ۱۳۹۰) نشان دادند که بین عوامل شخصیت و رضایتمندی زناشویی مردان رابطه‌ی معناداری مشخص شده است، به این ترتیب که روان آزرده‌گی، خود را به جای دیگران قرار دادن، گشودگی و توافق در زنان با رضایتمندی زناشویی در مردان مرتبط بوده است. نخستین عامل همبستگی منفی و سه عامل بعد، همبستگی مثبت داشته است. نتایج پژوهش عسگری، حافظی و جمشیدی (۱۳۸۹) درباره‌ی بررسی رابطه‌ی سبک اسناد و ویژگی‌های شخصیتی با رضایت ارزندگی زناشویی در پرستاران زن شهر ایلام نشان داد که بین سبک اسناد مثبت، منفی و ابعاد آن‌ها، باز بودن نسبت به تجربه و وجدانی بودن با رضایت زناشویی رابطه‌ی معنی‌دار وجود ندارد، اما بین بی‌ثباتی هیجانی، برون‌گرایی و توافق‌پذیری با رضایت زناشویی رابطه‌ی معنادار وجود دارد. همچنین ابراهیمی کوهبانی، دستجردی، وحیدی و قنی‌فر^۱ (۲۰۱۲) در پژوهشی با عنوان بررسی رابطه هوش معنوی و هوش هیجانی با رضایت از زندگی در دانش‌آموزان نشان دادند که بین هوش هیجانی و رضایت از زندگی رابطه معنی‌داری وجود دارد.

پژوهش حاضر در پی این مسئله است که مشخص کند آیا بین ویژگی‌های شخصیتی (روان رنجوری، برون‌گرایی، تجربه‌گرایی، توافق و وجدانی بودن) و هوش هیجانی با رضایت از زندگی در دانشجویان دختر و پسر خوابگاهی دانشگاه شهید چمران اهواز رابطه‌ی معناداری وجود دارد؟

فرضیه‌های پژوهش

۱. بین روان رنجوری با رضایت از زندگی در دانشجویان رابطه وجود دارد.
۲. بین برون‌گرایی با رضایت از زندگی در دانشجویان رابطه وجود دارد.
۳. بین تجربه‌گرایی با رضایت از زندگی در دانشجویان رابطه وجود دارد.
۴. بین توافق با رضایت از زندگی در دانشجویان رابطه وجود دارد.
۵. بین وجدانی بودن با رضایت از زندگی در دانشجویان رابطه وجود دارد.
۶. بین هوش هیجانی با رضایت ارزندگی در دانشجویان رابطه وجود دارد.
۷. بین ویژگی‌های شخصیتی و هوش هیجانی با رضایت از زندگی در دانشجویان رابطه‌ی چندگانه وجود دارد.

۲. روش پژوهش

جامعه، نمونه و روش نمونه‌گیری: جامعه آماری در این پژوهش شامل دانشجویان دختر و پسر ساکن خوابگاه دانشگاه شهید چمران اهواز می‌باشند که در دوره‌های کارشناسی و کارشناسی ارشد مشغول به تحصیل بودند. محدوده‌ی سنی آن‌ها به‌طور متوسط از ۱۹ تا ۲۵ سال است. نمونه‌ی این پژوهش ۸۰ نفر از دانشجویان دختر و پسر ساکن خوابگاه در دانشگاه شهید چمران اهواز است که به‌صورت در دسترس انتخاب شدند و به آن‌ها پرسشنامه‌های ویژگی‌های شخصیتی، هوش هیجانی و رضایت از زندگی داده شد، سپس نتایج آزمون‌ها با روش همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چند متغیری تجزیه و تحلیل شد.

۴. ابزارهای پژوهش: (۱) پرسشنامه شخصیتی نئو: (NEO-FFI) در پژوهش حاضر برای سنجش ویژگی‌های شخصیتی افراد از فرم کوتاه آزمون نئو که دارای ۶۰ سؤال است استفاده شده است. این آزمون را اولین بار مک

کری و کاستا تدوین نمودند. این آزمون پنج مورد از ویژگی‌های شخصیتی افراد را موردسنجش قرار می‌دهد که عبارت‌اند از: روان رنجوری (N)، برون‌گرایی (E)، تجربه‌گرایی (O)، توافق‌پذیری (A) و وجدانی بودن (C). در ایران روایی این پرسشنامه به روش همبستگی مقیاس‌های آن با پرسشنامه‌ی تجدیدنظر شده‌ی آیزنک - فرم کوتاه در عامل روان رنجوری ۰/۷۲ و در عامل برون‌گرایی ۰/۷۰ و همبستگی مقیاس‌های توافق‌پذیری و باوجدانی بودن با مقیاس روان‌پریش خویی، ۰/۳۲ و همبستگی انطاف‌پذیری با عامل برون‌گرایی، ۰/۲۲ گزارش شده است (بخشی پور و باقریان خسروشاهی، ۱۳۸۲، به نقل از صابر، موسوی و صالحی، ۱۳۹۰). ضریب پایایی با روش آلفا برای عوامل روان رنجوری، برون‌گرایی، تجربه‌گرایی، توافق‌پذیری و باوجدان بودن به ترتیب ۰/۸۳، ۰/۷۵، ۰/۸۰، ۰/۷۹ و ۰/۷۹ بوده است (قرباغی، ۱۳۸۲، به نقل از صابر، موسوی و صالحی، ۱۳۹۰).

۲) پرسشنامه هوش هیجانی شات: پرسشنامه هوش هیجانی شات (۱۹۹۸) یک پرسشنامه خود گزارشی مداد کاغذی است که ۳۳ ماده دارد. آزمودنی باید به هریک از ماده‌های پرسشنامه که در یک مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرت کاملاً مخالف = ۱ تا کاملاً موافق = ۵ تنظیم شده است، پاسخ گوید. شهبازی (۱۳۸۴) پایایی کل پرسشنامه را ۰/۸۱ به دست آورد. همسانی درونی این مقیاس در کل ۰/۸۴ بوده است (ساروچی و دین، ۲۰۰۰، به نقل از شغایی، ۱۳۸۹).

۳) پرسشنامه رضایت از زندگی داینر: پرسشنامه رضایت از زندگی توسط دینر و همکاران (۲۰۰۶) تدوین شده است. این مقیاس در ابتدا شامل ۴۸ سؤال بود که بعد از تحلیل عاملی به ۱۰ سؤال کاهش یافت. به خاطر شباهت معنایی بین ۱۰ سؤال نسخه‌ی نهایی، این مقیاس به ۵ سؤال کاهش یافت. در این پژوهش از نسخه‌ی ۵ سؤالی این مقیاس استفاده شده است و نحوه‌ی پاسخگویی به سؤالات به این ترتیب است که آزمودنی پاسخ موردنظر خود را از میان گزینه‌های مختلف یک طیف ۶ درجه‌ای از نوع لیکرت (خیلی موافقم، موافقم، نه موافقم، نه مخالفم، کمی مخالفم، خیلی مخالفم) انتخاب می‌کند به طوری که دامنه نمره‌ها روی پرسشنامه از ۵ (رضایت پایین) تا ۳۰ (رضایت بالا) خواهد بود. برای اولین بار سامانی و همکاران (۱۳۸۳) این آزمون را برای استفاده در ایران هنجاریابی کردند و ضریب آلفای کرونباخ این آزمون را برابر ۰/۸۵ و پایایی با روش باز آزمایی این آزمون را برابر ۰/۸۴ به دست آوردند. سؤال‌های این مقیاس به گونه‌ای است که متناسب با زندگی نوجوانی و بزرگسالی است (به نقل از خلعتبری و بهاری، ۱۳۸۹). شیخی، احدی، هومن و سپاه‌منصور^۱ (۲۰۱۰) در پژوهشی باهدف بررسی مشخصه‌های روان‌سنجی مقیاس رضایت از زندگی نشان دادند که این مقیاس ابزار معتبری برای اندازه‌گیری رضایت از زندگی دانشجویان ایرانی است.

۳. یافته‌ها

یافته‌های تحقیق شامل دو بخش است: توصیفی و مربوط به فرضیه‌های تحقیق. در بخش توصیفی به میانگین و انحراف معیار، حداکثر و حداقل نمره‌ی متغیرهای تحقیق اشاره شده و در بخش دوم از طریق ضرایب همبستگی و تحلیل رگرسیون به آزمون فرضیه‌ها پرداخته شده است.

۱-۵-الف) یافته‌های توصیفی

جدول ۱: میانگین، انحراف معیار، بیشترین و کمترین نمرات متغیرهای تحقیق

متغیرها	شاخص‌های آماری	جنسیت	میانگین	انحراف معیار	بیشترین نمره	کمترین نمره
روان رنجوری	دختر	۳۶/۲۵	۶/۹۲	۴۹	۲۲	
	پسر	۳۵/۹۵	۶/۱۹	۴۷	۲۱	
برون‌گرایی	دختر	۳۸/۷۷	۵/۹۳	۴۸	۲۷	
	پسر	۴۱/۶۵	۶/۴۸	۵۲	۲۷	
تجربه‌گرایی	دختر	۴۰/۰۷	۳/۹۶	۵۱	۳۴	
	پسر	۳۸/۹۵	۳/۹۸	۴۹	۳۲	
توافق	دختر	۴۲/۰۷	۵/۲۷	۵۳	۳۰	
	پسر	۴۰/۱۲	۴/۷۹	۵۶	۲۹	
وجدانی بودن	دختر	۴۱/۲۵	۴/۹۰	۵۲	۳۱	
	پسر	۴۰/۱۵	۶/۵۹	۵۶	۲۷	
هوش هیجانی	دختر	۱۰۸/۶۲	۹	۱۳۳	۹۵	
	پسر	۱۰۵/۱۵	۱۳/۳۱	۱۴۳	۷۲	
رضایت از زندگی	دختر	۱۶/۶۷	۴/۷۹	۲۵	۵	
	پسر	۱۴/۵۲	۴/۴۸	۲۴	۵	

همان‌طور که در جدول ۱ مشاهده می‌شود میانگین و انحراف معیار دانشجویان در ویژگی روان رنجوری به ترتیب در دختران ۳۶/۲۵ و ۶/۹۲ و در پسران ۳۵/۹۵ و ۶/۱۹ است. برون‌گرایی در دختران ۳۸/۷۷ و ۵/۹۳ و در پسران ۴۱/۶۵ و ۶/۴۸، تجربه‌گرایی در دختران ۴۰/۰۷ و ۳/۹۶ و در پسران ۳۸/۹۵ و ۳/۹۸، توافق در دختران ۴۲/۰۷ و ۵/۲۷ و در پسران ۴۰/۱۲ و ۴/۷۹ و بعد وجدانی بودن در دختران ۴۱/۲۵ و ۴/۹۰ و در پسران ۴۰/۱۵ و ۶/۵۹ می‌باشد. همچنین میانگین و انحراف معیار دانشجویان در متغیر هوش هیجانی به ترتیب در دختران ۱۰۸/۶۲ و ۹ و در پسران ۱۰۵/۱۵ و ۱۳/۳۱ است و نیز متغیر رضایت از زندگی به ترتیب در دختران ۱۶/۶۷ و ۴/۷۹ و در پسران ۱۴/۵۲ و ۴/۴۸ می‌باشد.

۲-۵- ب) یافته‌های مربوط به فرضیه‌ها

جدول ۲: ضرایب همبستگی پیرسون متغیرهای پیش‌بین با رضایت از زندگی

شاخص‌های آماری		متغیر پیش‌بین	متغیر ملاک
P	r		
<۰/۰۱	-۰/۴۶	روان رنجوری	رضایت از زندگی
<۰/۰۱	۰/۲۸	برون‌گرایی	
<۰/۰۱	۰/۲۶	تجربه‌گرایی	
<۰/۰۱	۰/۲۴	توافق‌پذیری	
<۰/۰۱	۰/۳۹	وجدانی بودن	
<۰/۰۱	۰/۴۰	هوش هیجانی	

معنی‌داری در سطح ۰/۰۵

در ارتباط با فرضیه ۱، جدول ۲ نشان می‌دهد که ضریب همبستگی بین روان رنجوری و رضایت از زندگی منفی و معنی‌دار می‌باشد ($r = -0.46$ و $p < 0.01$). بر این اساس فرضیه ۱ مورد تأیید قرار گرفت.

در مورد فرضیه ۲، جدول ۲ نشان می‌دهد که بین برون‌گرایی و رضایت از زندگی رابطه‌ی معنی‌دار مثبت وجود دارد ($r = 0.28$ و $p < 0.01$). بر این اساس فرضیه ۲ مورد تأیید قرار گرفت.

در مورد فرضیه ۳، جدول ۲ نشان می‌دهد که بین تجربه‌گرایی و رضایت از زندگی رابطه‌ی معنی‌دار مثبت وجود دارد ($r = 0.26$ و $p < 0.01$). بر این اساس فرضیه ۳ مورد تأیید قرار گرفت.

در مورد فرضیه ۴، جدول ۲ نشان می‌دهد که بین توافق و رضایت از زندگی رابطه‌ی معنی‌دار مثبت وجود دارد ($r = 0.24$ و $p < 0.01$). بر این اساس فرضیه ۴ مورد تأیید قرار گرفت.

در مورد فرضیه ۵، جدول ۲ نشان می‌دهد که بین وجدانی بودن و رضایت از زندگی رابطه‌ی معنی‌دار مثبت وجود دارد ($r = 0.39$ و $p < 0.01$). بر این اساس فرضیه ۵ مورد تأیید قرار گرفت.

در مورد فرضیه ۶، جدول ۲ نشان می‌دهد که بین هوش هیجانی و رضایت از زندگی رابطه‌ی معنی‌دار مثبت وجود دارد ($r = 0.40$ و $p < 0.01$). بر این اساس فرضیه ۶ مورد تأیید قرار گرفت.

در جدول ۳ و ۴ روابط چندگانه‌ی روان رنجوری، برون‌گرایی، تجربه‌گرایی، توافق، وجدانی بودن و هوش هیجانی با رضایت از زندگی از طریق تحلیل رگرسیون چندمتغیری ارائه شده است. چنان‌که در جدول ۴ ملاحظه می‌شود همبستگی چندگانه با روش ورود مکرر برای ترکیب خطی متغیرهای روان رنجوری، برون‌گرایی، تجربه‌گرایی، توافق، وجدانی بودن و هوش هیجانی با رضایت از زندگی برابر با ۰/۵۹ می‌باشد. ضریب تعیین برابر با ۰/۳۵ و نسبت F چندگانه برابر با ۶/۸۰ است که در سطح کمتر از ۰/۰۰۱ معنی‌دار است.

تجزیه و تحلیل داده‌ها با روش رگرسیون مرحله‌ای که نتایج آن در جدول ۴ ارائه شده، نشان می‌دهد که از میان متغیرهای ویژگی‌های شخصیت و هوش هیجانی به‌عنوان متغیرهای پیش‌بین رضایت از زندگی به ترتیب متغیرهای

هوش هیجانی و روان رنجوری بیشترین اهمیت را در تبیین واریانس رضایت از زندگی داشته‌اند.

جدول ۳: ضرایب رگرسیون ویژگی‌های شخصیت و هوش هیجانی با رضایت از زندگی در کل نمونه با روش ورود مکرر

ضرایب رگرسیون (B)						نسبت F احتمال P	ضریب تعیین RS	همبستگی چندگانه MR	آماره متغیر پیش‌بین
۶	۵	۴	۳	۲	۱				
					$\beta = .040$ $t = 3/87$ $p = .001$	F=14/97 p=.001	.16	.40	هوش هیجانی
				$\beta = -.039$ $t = -4/07$ $p = .001$	$\beta = .031$ $t = 3/29$ $p = .001$	F=17/30 p=.001	.31	.55	روان رنجوری
			$\beta = .01$ $t = .15$ $p = .87$	$\beta = -.038$ $t = -3/78$ $p = .001$	$\beta = .031$ $t = 3/03$ $p = .003$	F=11/39 p=.001	.31	.55	برون‌گرایی
		$\beta = .014$ $t = 1/45$ $p = .15$	$\beta = .03$ $t = .31$ $p = .75$	$\beta = -.038$ $t = -3/72$ $p = .001$	$\beta = .025$ $t = 2/37$ $p = .02$	F=9/19 p=.001	.32	.57	تجربه‌گرایی
	$\beta = -.013$ $t = -1/15$ $p = .25$	$\beta = .017$ $t = 1/65$ $p = .10$	$\beta = .02$ $t = .26$ $p = .78$	$\beta = -.042$ $t = -3/89$ $p = .001$	$\beta = .030$ $t = 2/62$ $p = .01$	F=7/65 p=.001	.34	.58	توافق
$\beta = .018$ $t = 1/41$ $p = .16$	$\beta = -.017$ $t = -1/48$ $p = .14$	$\beta = .018$ $t = 1/81$ $p = .07$	$\beta = -.01$ $t = -.11$ $p = .91$	$\beta = -.040$ $t = -3/69$ $p = .001$	$\beta = .023$ $t = 1/93$ $p = .057$	F=6/80 p=.001	.35	.59	وجدانی بودن

جدول ۴: ضرایب رگرسیون ویژگی‌های شخصیت و هوش هیجانی با رضایت از زندگی در کل نمونه با روش مرحله‌ای

ضرایب رگرسیون (B)		نسبت F احتمال P	ضریب تعیین RS	همبستگی چندگانه MR	آماره متغیر پیش‌بین
۲	۱				
	$\beta = -.046$ $t = -4/58$ $p = .001$	F=21/05 p=.001	.21	.46	روان رنجوری
$\beta = .031$ $t = 3/29$ $p = .001$	$\beta = -.039$ $t = -4/07$ $p = .001$	F=17/30 p=.001	.31	.55	هوش هیجانی

۴. بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر باهدف بررسی رابطه‌ی ویژگی‌های شخصیتی (روان رنجوری، برون‌گرایی، تجربه‌گرایی، توافق، وجدانی بودن) و هوش هیجانی با رضایت ارزندگی در دانشجویان دختر و پسر ساکن خوابگاه دانشگاه شهید چمران اهواز انجام شد. چنان‌که در جدول ۲ نشان داده شد بین روان رنجوری و رضایت از زندگی رابطه‌ی منفی معنی‌داری وجود دارد. به‌عبارت‌دیگر کسانی که روان رنجوری پایین‌تری داشته باشند، رضایت ارزندگی آن‌ها بیشتر است. این یافته با یافته‌های پژوهش‌های پیشین از جمله شغابی (۱۳۸۹) و عسگری، حافظی و جمشیدی (۱۳۸۹) هماهنگی دارد. در راستای تبیین این یافته می‌توان گفت که روان رنجوری (بی‌ثباتی هیجانی) یک ویژگی شخصیتی است که ارتباط تنگاتنگی با رضایت ارزندگی دارد و با عدم ثبات عاطفی و عواطف منفی چون ترس، غم، برانگیختگی، عصبانیت، خشم، احساس گناه و نفرت همراه است. افرادی که در این بعد شخصیت نمرات بالاتری می‌آورند، احتمال دارد در هنگام رویارویی با فشارهای روانی، سازوکارهای مقابله‌ای ناکارآمدی مانند واکنش‌های پرخاشگرانه و خودسرزنی را به‌کارگیرند (کاستا و مک کری، ۱۹۸۷، به نقل از شغابی، ۱۳۸۹).

طبق نتایج جدول ۲ بین عامل برون‌گرایی و رضایت ارزندگی رابطه‌ی مثبت وجود دارد. به‌عبارت‌دیگر کسانی که برون‌گراتر باشند، رضایت ارزندگی بالاتری دارند. این یافته با یافته‌های پژوهش‌های عسگری، حافظی و جمشیدی (۱۳۸۹) و شغابی (۱۳۸۹) هماهنگی دارد. در تبیین رابطه‌ی معنادار بین برون‌گرایی و رضایت از زندگی می‌توان گفت افراد برون‌گرا، مردم‌گرا بوده، فعال و پرحرف به نظر می‌رسند و مایل‌اند که بشاش و سرحال باشند. همچنین دارای خوش‌بینی، سرخوشی و انرژی زیاد می‌باشند و در فعالیت‌های اجتماعی، اهل همکاری و خوش‌وبش هستند. ویژگی‌های این افراد با رضایت از زندگی رابطه دارد. به‌طوری‌که تعاملات اجتماعی آن‌ها و پرانرژی و بشاش بودن آن‌ها می‌تواند رضایت از زندگی آن‌ها را بالا ببرد.

همچنین نتایج نشان داد که بین عامل تجربه‌گرایی و رضایت از زندگی رابطه‌ی مثبت وجود دارد. این یافته با یافته‌های پژوهش رضویه معین و بهلولی (۱۳۹۰) هماهنگ است. در تبیین رابطه‌ی معنادار بین تجربه‌گرایی و رضایت از زندگی می‌توان گفت افراد تجربه‌گرا دارای احساس زیباپسندی، تنوع‌طلبی، کنجکاوی ذهنی، تصور فعال، استقلال در نحوه‌ی قضاوت هستند، همچنین پذیرندگی با جنبه‌های مختلف هوش از جمله تفکر واگرا یا خلاقیت ارتباط دارد. این افراد هنگام برخورد با مشکلات و ناسازگاری‌های زندگی از خلاقیت و تفکر خود در جهت حل مشکلات و افزایش رضایت از زندگی استفاده می‌کنند. بنابراین مطالعات و پژوهش‌های بیشتری باید صورت بگیرد تا رابطه‌ی بین این عامل و رضایت از زندگی مشخص شود.

طبق جدول ۳ بین عامل توافق و رضایت از زندگی رابطه‌ی مثبت وجود دارد، یعنی هرچه افراد توافق بیشتری داشته باشند، رضایت از زندگی بالاتری دارند. این یافته با یافته‌های عسگری، حافظی و جمشیدی (۱۳۸۹) و باتوین و همکاران (۱۹۹۷)، به نقل از ملک محمدی و یآوری نیک، (۱۳۹۰) همخوان است. در راستای تبیین این یافته می‌توان گفت این افراد دارای ویژگی‌هایی از قبیل اعتماد، رک‌گویی، نوع‌دوستی، همراهی، تواضع و دلسوز بودن هستند. همچنین این افراد دارای ویژگی‌های کمک‌کردن و حس‌همدردی هستند و دیگران را نیز همچون خود می‌بینند و پیوندشان با دیگران زود، جوش می‌خورد. این ویژگی‌ها رضایت از زندگی افراد را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

همین‌طور طبق نتایج به‌دست‌آمده، بین بعد وجدانی بودن و رضایت از زندگی رابطه‌ی مثبت معناداری وجود دارد. به‌عبارت‌دیگر هرچه وظیفه‌شناسی افراد بالاتر باشد رضایت از زندگی آن‌ها نیز بالاتر است. این یافته با یافته‌های

پژوهش‌های پیشین از جمله رضویه معین و بهلولی (۱۳۹۰) همخوان است. در راستای تبیین وجود رابطه‌ی معنادار بین وجدانی بودن و رضایت از زندگی می‌توان گفت این افراد دارای ویژگی‌هایی از قبیل کنایت، نظم و ترتیب، وجدانی بودن، تلاش برای موفقیت، خویشتن‌داری و محتاط بودن در تصمیم‌گیری هستند. آن‌ها هنگام مواجهه با مشکلات عقب‌نشینی نمی‌کنند و سعی می‌کنند تنش‌های خود را در جهت رسیدن به موفقیت کاهش دهند، که به مراتب افرادی که واجد ویژگی‌های مذکور باشند، رضایت از زندگی بالاتری دارند.

علاوه بر این نتایج نشان داد که بین هوش هیجانی و رضایت از زندگی رابطه‌ی مثبت معناداری وجود دارد، یعنی هرچه افراد هوش هیجانی بالاتری داشته باشند، رضایت از زندگی آن‌ها نیز بالاتر است. که این یافته با یافته‌های پژوهش‌های پیشین از جمله روشنی و آدریانی (۱۳۸۶)، احدی و همکاران (۱۳۸۶) و اعتباریان و امید پناه (۱۳۸۷) همخوان است. در تبیین وجود رابطه‌ی معنادار بین هوش هیجانی و رضایت از زندگی می‌توان گفت طبق نظر مایر و سالوی هوش هیجانی توانایی درک هیجان‌ها و عواطف به‌منظور دستیابی و ایجاد هیجان‌هایی است که ضمن کمک به تفکر بهتر بتواند به شناخت هیجان‌ها و عواطف پردازد. هوش هیجانی توانایی اداره‌ی مطلوب خلق‌وخو، وضعیت روانی، کنترل تکانه‌ها و عاملی است که هنگام شکست ناشی از دست نیافتن به هدف، در شخص انگیزه و امید ایجاد می‌کند. هوش هیجانی به‌عنوان مهارتی انعطاف‌پذیر که به آسانی آموخته می‌شود، توانایی بسیار مهمی است. افرادی که هوش هیجانی بالایی دارند رضایت از زندگی آن‌ها نیز بیشتر است.

نتایج مربوط به تحلیل رگرسیون، روی نمره کل با روش ورود مکرر در جدول ۳ نشان داد که متغیرهای پیش‌بین موردبررسی، ۳۵ درصد واریانس رضایت از زندگی را تبیین می‌کند. این موضوع بیانگر اهمیت این متغیرها می‌باشد که مقدار زیادی از واریانس رضایت از زندگی را تبیین می‌کند. نتایج تحلیل رگرسیون مرحله‌ای که نتایج آن در جدول ۴ ارائه شده است نشان می‌دهد که از بین متغیرهای پیش‌بین، روان رنجوری و هوش هیجانی بیشترین اهمیت را در تبیین واریانس رضایت از زندگی دارند. مهم‌ترین متغیر پیش‌بین در این تحقیق روان رنجوری می‌باشد، در واقع روان رنجوری می‌تواند بهداشت روانی و رضایت از زندگی دانشجویان را تحت تأثیر قرار دهد.

تقدیر و تشکر

سپاس خدای مهربان را که ما را یاری نمود و همواره ما را موردعنایت و الطاف خویش قرار داده است، و نیز تقدیم به ساحت مقدس ولیعصر (عج) و به امید تعجیل در ظهورش. از تمامی دانشجویانی که در اجرای این پژوهش نهایت همکاری را داشتند قدردانی می‌کنیم.

منابع

- احدی، بتول، نریمانی، محمد، ابوالقاسمی، عباس، آسیایی، مریم (۱۳۸۸). بررسی ارتباط هوش هیجانی، سبک اسناد و خودکارآمدی با رضایت از زندگی در زنان شاغل، مطالعات تربیتی و روانشناسی دانشگاه فردوسی، دوره دهم، شماره ۱، ص ۱۲۷-۱۱۸.
- اعتباریان، اکبر و امید پناه، علی (۱۳۸۷). رابطه هوش هیجانی و رضایت شغلی، فصلنامه اندیشه و رفتار، دوره دوم، شماره ۸، ص ۶۶-۵۵.
- اکبرزاده، نسرین (۱۳۸۳). هوش هیجانی دیدگاه سالوی و دیگران، تهران، انتشارات فارابی.
- خلعتبری، جواد و بهاری، صونا (۱۳۸۹). ارتباط بین تاب‌آوری و رضایت از زندگی، فصلنامه‌ی روانشناسی تربیتی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تنکابن، سال اول، شماره ۴، ص ۹۴-۸۲.
- داودی، ایران، علی اکبری دهکردی، مهناز، رئیسیان، شاهرخ، محسنی سنگاچین، پرستو (۱۳۸۹). رابطه‌ی هوش هیجانی و ویژگی‌های شخصیتی پرستاران با رضایت بیماران از خدمات پرستاری در بیمارستان‌هایدانشگاهی اهواز، فصلنامه علمی - دانشجویی جنتاشاپیر، دوره اول، شماره ۲، ص ۲۰-۱۱.
- رضویه، اصغر، معین، لادن، بهلولی‌اصل، فاطمه، (۱۳۸۹). نقش ویژگی‌های شخصیتی و رضایت زناشویی بر رضایت شغلی کارکنان متاهل بنیاد شهید و ایثارگران شهر شیراز، فصلنامه علمی- پژوهشی زن و جامعه، سال اول، شماره چهارم، ص ۱۸-۱.
- شاملو، سعید (۱۳۶۳). مکتب‌ها و نظریه‌ها در روانشناسی شخصیت، تهران، انتشارات رشد.
- شغابی، معصومه (۱۳۸۹). رابطه صفات شخصیت، هوش هیجانی و یادگیری خودراهبر با رضایت از زندگی و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان دختر سال سوم دبیرستان‌های دولتی شهر بوشهر، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید چمران اهواز.
- صابر، فاطمه، موسوی، سید ولی اله، صالحی، ایرج (۱۳۹۰) مقایسه ویژگی‌های شخصیتی و سبک‌های حل مساله در مردان معتاد و غیرمعتاد، فصلنامه اعتیادپژوهی سوء مصرف مواد، سال پنجم، شماره نوزدهم.
- عسگری، پرویز، حافظی، فریبا و جمشیدی ثریا (۱۳۸۹). رابطه سبک اسناد و ویژگی‌های شخصیتی با رضایت از زندگی زناشویی در پرستاران زن شهر ایلام، فصلنامه زن و فرهنگ، شماره ۱، دوره سوم، ص ۳۳-۱۷.
- قهرمان، آرش (۱۳۸۹). بررسی مفهوم رضایت از زندگی و سنجش آن در میان دانشجویان دختر و پسر، فصلنامه تخصصی «پژوهش جوانان، فرهنگ و جامعه»، شماره چهارم، ص ۱۰۶-۸۱.
- کاظمی، زهرا (۱۳۹۰). بررسی رابطه سبک‌های دلبستگی و ویژگی‌های شخصیت با هوش هیجانی در دانشجویان دختر دوره کارشناسی دانشگاه شهید چمران اهواز، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید چمران اهواز.
- ملک محمدی، فاطمه و یآوری نیک، سلمان (۱۳۹۰). بررسی رابطه‌ی بین ویژگی‌های شخصیتی و هوش هیجانی باتاب‌آوری و رابطه‌ی این متغیر با روابط بین‌فردی، خودانربخشی و رضایت از زندگی دربین دانشجویان دانشگاه شهید چمران اهواز، پایان‌نامه‌ی کارشناسی.
- نادری، فرح، عسگری، پرویز، روشنی، خدیجه، مهری‌آدریانی مریم، (۱۳۸۹). رابطه‌ی هوش معنوی و

هوش هیجانی با رضایت از زندگی سالمندان، یافته‌های نو در روانشناسی، ص ۱۳۸-۱۲۷.

- **F. Yaryari, A. Moradi and S. Yahyazadeh (2007).** The Relationship Among Emotional Intelligence and Locus of Control With Psychological well-being among student at Mazandaran University, Psychological Studies Faculty of Education and Psychology. Al-Zahra University Vol.3.No.1, pp. 21 – 40.
- **Kaur, Gurdeep, Singh, Amrik (2013).** Relationship Among Emotional Intelligence, social Intelligence, spiritual Intelligence And life Satisfaction of the Cher Trainees. International Journal of Teacher Educational Research (IJTER) Vol.2 No.7.
- **M.Sheikhi, H. Houman, H. Ahadi and M. Sepah Mansour (2010).** Psychometric Properties of the Satisfaction with Life Scale (SWLS), Journal of Modern Industrial, Psychology, Vol.1, Issue4, PP. 17-25.
- **Sh. Ebrahimi Koohbanani, R. Dastjrđi, T. Vahidi and M. GhaniFar (2012).** The relationship between Spiritual Intelligence and Emotional Intelligence with Life Satisfaction among Birjand gifted female high school students, World Conference on Psychology, Counselling and Guidance, Turkey.
- **S. Hosseinian, S. Ghasemzadeh and M. Niknam (2011).** Prediction of quality of life in female teachers on the basis of emotional and spiritual Intelligence variable, Quarterly Journal of Career & Organization Counseling, Vol.3. No.9. 42-60.